



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 501/2021-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Staroňom, Komenského 3, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tk 1/2019 takto

### r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tk 1/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie v sume **500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

### O d ô v o d n e n i e :

#### I.

#### Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tk 1/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 501/2021 z 28. októbra 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v napadnutom konaní má sťažovateľ spolu s ďalšími osobami právne postavenie obžalovaného. Trestné konanie bolo pôvodne vedené na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd II“) pod sp. zn. 1 T 76/2012, a to na základe obžaloby podanej prokurátorom Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici 19. júla 2012. Obe meritórne rozhodnutia vydané okresným súdom II boli zrušené Krajským súdom v Banskej Bystrici. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Ndt 16/2018 z 21. novembra 2018 bola vec odňatá okresnému súdu II a prikázaná okresnému súdu, kde je trestné konanie vedené pod sp. zn. 2 Tk 1/2019.

## II.

### Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že trestné konanie v jeho veci nebolo od jeho začatia právoplatne skončené ani po viac ako 9 rokoch. Okresný súd od prikázania veci najvyšším súdom nevyvinul absolútne žiadnu aktivitu na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa. Vec bola okresnému súdu pridelená 10. januára 2019, keď bola „pridelená sudcovi JUDr. Dutkovi. V dôsledku prerušenia výkonu jeho funkcie sudcu bola dňa 21.03.2019 vec pridelená do senátu JUDr. Harabina, ktorý následne nastúpil na materskú dovolenku. Z tohto dôvodu bola vec na základe ďalšieho prerozdelenia pridelená sudkyňi JUDr. Kresl, ktorá bola v danom čase dlhodobo práceneschopná, a preto bola daná trestné vec opätovne pridelená ďalšiemu, v poradí už štvrtému, zákonnému sudcovi JUDr. Michalovi Valentovi.“.

5. Sťažovateľ podal 19. novembra 2020 (v sťažnosti omylom uvedený dátum 1. decembra 2021, pozn.) sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietahy podľa § 62 ods. 1 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Prípisom z 18. decembra 2020 predseda okresného súdu sťažovateľovi oznámil, že sťažnosť postúpil zákonnému sudcovi, pričom pri oboznámení sa so spisom zistil, že posledný úkon zo strany okresného súdu bol vykonaný 5. augusta 2020. Poukázal tiež na skutočnosť, že ide o rozsahom zložitú vec. Zároveň poznamenal, že vec bola zaradená na sledovanie v pravidelných časových intervaloch. Sťažovateľ 12. februára 2021 žiadal okresný súd o vyrozumienie, akým spôsobom bolo rozhodnuté o jeho sťažnosti. Prípisom

z 23. februára 2021 okresný súd sťažovateľovi oznámil, že 9. marca 2020 došlo k zmene zákonného sudcu, ktorým je JUDr. Michal Valent. Vzhľadom na počet prerozdelených trestných vecí po predchádzajúcej zákonnej sudkyni a s poukazom na pretrvávajúcu pandemickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID-19 a na ňu nadväzujúce opatrenia predsedu okresného súdu nebolo možné dosiaľ určiť ďalší procesný postup zo strany nového zákonného sudcu.

6. Sťažovateľ podaním z 13. marca 2021 v zmysle § 55 ods. 3 Trestného poriadku vyhlásil, že na svojej sťažnosti pre nečinnosť naďalej trvá. O podanej sťažnosti sťažovateľa rozhodol nadradený Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 21. apríla 2021 tak, že sťažnosť je opodstatnená, a zákonnému sudcovi určil lehotu 3 mesiacov na uskutočnenie úkonu napadnutého konania.

7. Poukazujúc na viacero rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu, sťažovateľ uviedol, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o obžalobe proti sťažovateľovi a ďalším obžalovaným pre trestný čin hrubého nátlaku a vydierania spáchaný formou spolupáchateľstva. Predmetná trestná vec tvorí bežnú a početnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a preto napadnuté konanie v zásade nemožno považovať za právne alebo skutkovo zložité. Sťažovateľ je presvedčený, že svojím konaním neprispel k celkovej dĺžke napadnutého konania. Zdôraznil, že z pohľadu jeho záujmu na právoplatnom skončení jeho veci je bez akejkoľvek relevancie, že v konaní došlo na základe postúpenia k zmene miestnej príslušnosti alebo prikázaniu veci inému súdu nadriadeným súdom.

8. Sťažovateľ nepovažuje postup okresného súdu za dostatočne efektívny, keďže od prikázania veci najvyšším súdom je v danej veci nečinný. Poukázal na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 32/2020-63 z 9. júna 2020 (ďalej len „skorší nález“), ktorý na základe ústavnej sťažnosti ďalšieho obžalovaného v tejto trestnej veci konštatoval porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu aj postupom okresného súdu II a prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov. Napriek tomu však okresný súd opätovne svojou nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou porušuje v tomto prípade základné práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

### **III.**

#### **Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa**

9. V prípise doručenom ústavnému súdu 2. decembra 2021 podpredseda okresného súdu k ústavnej sťažnosti uviedol, že na základe uznesenia najvyššieho súdu o prikázaní veci okresnému súdu bola vec 10. januára 2019 *pridelená sudcovi JUDr. Dutkovi*. Dňa 21. marca 2019 bola vec náhodným výberom prerozdelená a pridelená sudcovi JUDr. Branislavovi Harabinovi. Následne bola vec 16. októbra 2019 náhodným výberom prerozdelená a pridelená sudkyni JUDr. Kresl. Vec bola

opätovne prerozdelená a pridelená (spis fakticky pridelený do súdneho oddelenia) 13. marca 2020 sudcovi JUDr. Michalovi Valentovi. Sťažnosť sťažovateľa na prietahy podľa zákona o súdoch bola riešená ako dôvodná v spojení s uznesením krajského súdu z 21. apríla 2021, ktorý určil lehotu zákonnému sudcovi na uskutočnenie namietaného úkonu v lehote 3 mesiacov, pretože okresný súd vo veci nekonal bezprietahovo.

Podľa podpredsedu okresného súdu vo veci sa riadne nekonalo do 16. júla 2021, teda do stanovenia a vykonania úpravy zákonného sudcu na prípravu termínu verejného zasadnutia. Od tohto dátumu boli uskutočnené procesné úkony a vo veci bol stanovený termín verejného zasadnutia na 1. december 2021. Prietahy v napadnutom konaní vznikli z dôvodu objektívnych príčin, ako aj zo strany subjektívneho zavinenia na strane zákonných sudcov, a to konkrétne najmä z dôvodov nadmernej zaťažnosti súdnych oddelení, faktickej a právnej rozsiahlosti spisového materiálu, ako aj pre nadmerné prerozdeľovanie vecí od roku 2019 po súčasnosť. Tiež vyjadril názor, že do obdobia 16. júla 2021 na dĺžku konania mali vplyv okolnosti hodné osobitného zreteľa, a to najmä skutková a právna náročnosť trestného spisu, ktorý má momentálne 5 275 strán, ako aj opatrenia a vyhlásenie núdzového stavu spojené so zabránením šírenia nebezpečnej a nákazlivej choroby v kalendárnych rokoch 2020 a 2021, ktoré mali značný vplyv na vykonané úkony.

10. V rámci repliky sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súdu 21. decembra 2021 uviedol, že zo samotného vyjadrenia podpredsedu okresného súdu vyplýva, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov bolo porušené. S poukazom na rozhodnutia ústavného súdu skutočnosť, že okresný súd má personálne problémy, a nadmerné množstvo vecí, v ktorých musí zabezpečiť súdne konanie, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy. V ostatnom sťažovateľ zopakoval niektoré argumenty uvedené v ústavnej sťažnosti.

#### IV.

#### Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom z dôvodu nečinnosti okresného súdu a *trestné konanie vedené proti sťažovateľovi nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 9 rokoch od jeho začatia*.

12. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

13. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide

o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

16. Pokiaľ ide o otázku zložitosti sporu, ústavný súd vo vzťahu k posúdeniu právnej zložitosti veci zastáva názor už uvedený v skoršom náleze, že predmetná trestná vec tvorí bežnú a početnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto napadnuté konanie v zásade nemožno považovať za právne zložité, pričom ani konkrétne okolnosti prejednávanej veci neodôvodňujú záver o jej právnej zložitosti.

Pokiaľ ide o faktickú (skutkovú) zložitost' veci, ani po tejto stránke nie je možné trestnú vec sťažovateľa označiť za osobitne (mimoriadne) zložitú, hoci ústavný súd pripúšťa istú mieru skutkovej zložitosti preskúvaného konania súvisiacu s rozsahom vyšetrovacieho spisu, na čo poukázal aj podpredseda okresného súdu. Okrem sťažovateľa boli obžalované ďalšie osoby, pričom u dvoch z nich bolo potrebné zabezpečiť ich prítomnosť na trestnom konaní prostredníctvom inštitútu európskeho zatýkacieho rozkazu.

17. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil také závažné skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

18. V súvislosti s hodnotením samotného postupu príslušného súdu ako tretieho kritéria rozhodujúceho pre vyslovenie záveru o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. V posudzovanej veci sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti napadol iba postup okresného súdu, preto ústavný súd mohol

potenciálne porušenie jeho základného práva na prerokovanie bez zbytočných priet'ahov posudzovať iba vo vzťahu k tomuto súdu.

19. Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ktorému bola vec prikázaná uznesením najvyššieho súdu z 21. novembra 2018, ústavný súd konštatuje jeho absolútnu nečinnosť v napadnutom konaní (v trvaní dva a pol roka, pozn.). Aj z vyjadrenia podpredsedu okresného súdu vyplýva, že predmetná trestná vec bola zapísaná do súdneho registra 10. januára 2019, pričom následne bola opakovane prerozdelená a postupne pridelená na prerokovanie a rozhodnutie iným zákonným sudcom z rôznych dôvodov (prerušenie výkonu funkcie sudcu, materská dovolenka, dlhodobá práceneschopnosť). Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že 13. marca 2020 bola trestná vec sťažovateľa pridelená ďalšiemu (v poradí už štvrtému) zákonnému sudcovi JUDr. Michalovi Valentovi, pričom okresný súd od prikázania preskúmavanej veci nevyvinul žiadnu významnú aktivitu na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa. Až 16. júla 2021 zákonný sudca v trestnej veci sťažovateľa a ďalších spoluobžalovaných nariadil verejné zasadnutie a určil jeho termín na 1. december 2021. Ústavný súd už v skoršom náleze konštatoval, že opakované prideľovanie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu okresného súdu. Uvedená procesná aktivita je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností (napr. personálne zmeny na okresnom súde, práceneschopnosť zákonného sudcu a pod.), t. j. nemožno ju hodnotiť ako zámernú a priamu procesnú aktivitu okresného súdu smerujúcu k prerokovaniu a rozhodnutiu veci samej (napr. III. ÚS 444/2014, I. ÚS 735/2016).

20. Z dôvodu neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, ktorá významným spôsobom prispela k predĺženiu samotného trestného konania, bolo v danom prípade nepochybne zasiahnuté do základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

## V.

### **Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie**

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. V posudzovanej veci ústavný súd v zhode so svojou judikatúrou (III. ÚS 158/07, III. ÚS 74/2010, II. ÚS 286/2018) neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal, pretože táto povinnosť mu už bola uložená skorším nálezom ústavného súdu vydaným vo veci ústavnej sťažnosti iného sťažovateľa v postavení spoluobžalovaného na priet'ahy v totožnom súdnom konaní. Na základe uvedeného ústavný súd o tomto návrhu sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

22. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľ sa

v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur, čo odôvodňuje neprimeranou dĺžkou celého trestného konania a tiež osobnou frustráciou prameniacou zo stavu právnej neistoty, ktorý musí tolerovať neprimerane dlhú dobu.

23. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

24. Ústavný súd pri rozhodovaní otázky priznania finančného zadosťučinenia aplikoval zásadu spravodlivosti, zohľadnil konkrétne okolnosti prípadu a zároveň sa riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy a nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd považoval priznanie sumy 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 2 výroku rozhodnutia).

## **VI.**

### **Trovy konania**

25. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom za tri úkony právnej pomoci.

26. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola v sume 1 087 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2021. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom v sume 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021, t. j. za dva úkony celkovú sumu 384,08 eur.

Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – vyjadrenie k stanovisku okresného súdu z 21. decembra 2021, ústavný súd konštatuje, že neobsahuje nové, resp. ústavnoprávne relevantné skutočnosti, ktoré nie sú obsiahnuté v samotnej ústavnej sťažnosti, preto odmenu za uvedený úkon nepriznal. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 3 výroku rozhodnutia).

27. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 20. januára 2022**

**Jana Laššáková**  
**predsedníčka senátu**